

Lähde: oikeusministerio.fi-verkkosivu, 7/2017

Puolison sukunimi ja lapsen sukunimi

Tässä esitteessä kerrotaan, millä tavalla sukunimi voi muuttua avioliiton solmimisen yhteydessä. Esitteessä kerrotaan myös lapsen sukunimestä ja sen muuttamisesta. Esite on tarkoitettu avioliittoon aikoville, kun he pyytävät avioliiton esteiden tutkintaa. Esite on myös tarkoitettu lapsen vanhemmille.

Esitettä jakavat maistraatit sekä evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnat. Esite löytyy myös oikeusministeriön kotisivulta (www.om.fi).

Tarkempia tietoja nimenmuutoksista perittävistä maksuista saa maistraateista.

Sukunimestä säädetään nimilaissa (694/1985). Nimilaki löytyy oikeusministeriön ylläpitämästä Finlex – nimisestä tietopankista kotisivuosoitteella (www.finlex.fi).

Puolisoiden sukunimi avioliittoa solmittaessa

Vaihtoehdot

Puolisoilla on avioliittoon mennessään valittavana kaksi vaihtoehtoa:

- Puolisot voivat yhdessä päättää, että he ottavat yhteisen sukunimen.
- Kumpikin puoliso säilyttää sen sukunimen, joka hänellä on avioliittoon mennessään.

Mikä nimi voidaan valita yhteiseksi sukunimeksi?

Yhteiseksi sukunimeksi voidaan ottaa sukunimi, joka jommallakummalla heistä viimeksi on ollut naimattomana ollessaan. Sen sijaan yhteiseksi sukunimeksi ei voida ottaa sukunimeä, jonka puoliso on saanut aikaisemman avioliiton perusteella.

Henkilökohtaisessa käytössä oleva nimi

Puoliso, jonka sukunimi tulee muuttumaan sen johdosta, että puolisot ottavat yhteisen sukunimen, voi ottaa henkilökohtaiseen käyttöönsä sen sukunimen, joka hänellä viimeksi oli naimattomana ollessaan, tai sukunimen, joka hänellä on avioliittoon mennessään. Henkilökohtaista sukunimeä käytetään yhteisen sukunimen edellä.

Milloin valinta on tehtävä?

Vihkijän velvollisuutena on ennen vihkimistä tiedustella avioliittoon aikovilta, ovatko he päättäneet ottaa yhteisen sukunimen. Yhteiseksi sukunimeksi valittu sukunimi on ilmoitettava ennen vihkimistä vihkijälle. Samoin ennen vihkimistä vihkijälle on ilmoitettava henkilökohtaiseen käyttöön otettava sukunimi. Jos puolisot eivät ole ennen vihkimistä ilmoittaneet vihkijälle yhteistä sukunimeä, kumpikin puoliso säilyttää sen sukunimen, joka hänellä on avioliittoon mennessään.

Esimerkkejä

Esimerkki 1. Maija Mäki ja Jussi Järvi solmivat avioliiton. Yhdessä he päättävät ottaa yhteisen sukunimen. Se voi olla joko Maijan nimi Mäki tai Jussin nimi Järvi. He ottavat yhteiseksi sukunimeksi nimen Mäki. Jussi voi ottaa yhteisen sukunimen edellä henkilökohtaiseen käyttöönsä sukunimen Järvi, jolloin Jussin nimi on Järvi-Mäki.

Esimerkki 2. Liisa Laakso, os. Lehti, joka on aikaisemmin ollut avioliitossa, ja Niilo Niemi solmivat avioliiton. Yhteiseksi sukunimeksi he voivat ottaa joko sukunimen Lehti tai sukunimen Niemi, mutta eivät sukunimeä Laakso, jonka Liisa on saanut aikaisemman avioliiton perusteella. He ottavat yhteiseksi sukunimeksi sukunimen Niemi. Yhteisen sukunimen edellä Liisa voi ottaa henkilökohtaiseen käyttöönsä joko sukunimen Laakso, joka hänellä on avioliittoa solmittaessa, tai tyttönimensä Lehti. Liisan sukunimi voi siten olla Niemi tai Laakso-Niemi taikka Lehti-Niemi.

Esimerkki 3. Liisa Laakso, os. Lehti, joka on aikaisemmin ollut avioliitossa, ja Niilo Niemi, solmivat avioliiton. He päättävät kumpikin säilyttää sukunimensä, jotka heillä on avioliittoa solmittaessa. Liisa on uudessa avioliitossa siten sukunimellä Liisa Laakso.

Sukunimen ottaminen henkilökohtaiseen käyttöön tai siitä luopuminen avioliiton aikana

Puoliso voi myös avioliiton aikana ottaa yhteisen sukunimen edellä henkilökohtaiseen käyttöönsä sen sukunimen, joka hänellä oli viimeksi naimattomana ollessaan, tai sukunimen, joka hänellä oli avioliittoon mennessään. Yhteisen sukunimen edellä käytetystä henkilökohtaisesta sukunimestä voi myös luopua avioliiton aikana.

Miten nimi muutetaan?

Puoliso voi ottaa käyttöön henkilökohtaisen sukunimen tai luopua siitä ilmoittamalla siitä kirjallisesti sille maistraatille, jonka toimialueella hänellä on kotikunta tai väestökirjanpitokunta. Avioliiton aikana puoliso voi kuitenkin vain kerran joko ottaa henkilökohtaisen sukunimen käyttöönsä tai luopua siitä ilmoituksella, mutta ei käyttää molempia vaihtoehtoja. Jos puoliso haluaa muuttaa nimeään tällä tavoin useamman kerran, nimenmuutoksesta tulee tehdä hakemus. Lomakkeita ilmoituksen ja hakemuksen tekemistä varten saa maistraateista (www.maistraatti.fi).

Puolisoiden sukunimi avioliiton purkauduttua Sukunimen säilyminen

Avioliiton purkauduttua joko toisen puolison kuoleman tai avioeron johdosta kumpikin puoliso säilyttää sukunimensä muuttumattomana.

Sukunimen muuttaminen

Jos puoliset olivat avioliittoon mennessään ottaneet yhteisen sukunimen, on sillä puolisollla, joka sai toisen puolison sukunimen, oikeus ottaa takaisin se sukunimi, joka hänellä oli viimeksi naimattomana ollessaan. Jos puoliso oli yhteisen sukunimen edellä ottanut joko avioliittoa solmittaessa tai avioliiton aikana

henkilökohtaiseen käyttöönsä sukunimen, joka hänellä oli avioliittoon mennessään, hän voi ottaa takaisin vaihtoehtoisesti myös tämän sukunimen.

Puoliso voi myös avioliiton päättymisen jälkeen ottaa yhteisen sukunimen edellä käyttöön henkilökohtaisen sukunimen tai luopua henkilökohtaisesta sukunimestä yhteisen sukunimen edellä.

Milloin sukunimi voidaan muuttaa?

Sukunimen muuttamiselle avioliiton purkautumisen perusteella ei ole asetettu määräaikaa. Oikeus sukunimen muuttamiseen katkeaa kuitenkin silloin, kun puoliso avioliiton purkautumisen jälkeen solmii uuden avioliiton.

Miten sukunimi muutetaan?

Puoliso voi ottaa takaisin aikaisemman sukunimensä ilmoittamalla siitä kirjallisesti sille maistraatille, jonka toimialueella hänellä on kotikunta tai väestökirjanpitokunta. Henkilökohtaisen nimen käyttöönotto tai siitä luopuminen yhteisen nimen edellä avioliiton päättymisen jälkeen edellyttää hakemusta. Maistraatista saa lomakkeita ilmoituksen ja hakemuksen tekemistä varten. Lomakkeita saa myös maistraattien kotisivuilta (www.maistraatti.fi).

Esimerkki: Liisa Laakso-Niemi, os. Lehti, ja Niilo Niemi saavat avioeron. Jos Liisa haluaa, hän voi avioeron jälkeen ottaa takaisin tyttönimensä Lehti tai vaihtoehtoisesti sukunimen Laakso, jonka hän oli ottanut yhteisen sukunimen edellä henkilökohtaiseen käyttöönsä.

Lapsen sukunimi syntymän perusteella

Lapsen sukunimi, kun vanhemmilla on yhteinen sukunimi

Jos lapsen syntymän hetkellä vanhemmilla on yhteinen sukunimi, lapsi saa syntyessään aina vanhempiensa yhteisen sukunimen. Sen sijaan henkilökohtaiseen käyttöön yhteisen sukunimen edelle otettu sukunimi ei voi siirtyä lapselle.

Lapsen sukunimi, kun vanhemmilla on eri sukunimi

Jos keskenään avioliitossa olevilla vanhemmilla lapsen syntymän hetkellä ei ole yhteistä sukunimeä, vanhemmilla on oikeus valita, kumman vanhemman sukunimen lapsi saa.

Jos lapsi syntyy avioliiton ulkopuolella ja isyys on vahvistettu, lapsen vanhemmat voivat valita kumman vanhemman sukunimen lapsi saa (ks. jäljempänä: "Lapsi saa äidin sukunimen" ja "Lapsen sukunimen muuttaminen isän sukunimeksi").

Mikä nimi voidaan valita lapsen sukunimeksi?

Lapsen sukunimeksi voidaan valita sukunimi, joka jommallakummalla vanhemmalla on sillä hetkellä, kun lapsi ilmoitetaan väestötietojärjestelmään.

Valintaoikeuden rajoitus

Vanhemmat eivät kuitenkaan voi valita lapsen sukunimeä silloin, kun vanhemmilla on yhteisessä huollossa yhteinen alaikäinen lapsi, vaan myöhemmin syntynyt lapsi saa saman sukunimen kuin hänen sisaruksellaan jo on. Jos vanhemmilla kuitenkin on yhteinen sukunimi, myöhemmin syntynyt lapsi saa vanhempien yhteisen nimen.

Milloin ja miten valinta on tehtävä?

Lapsen sukunimi on kahden kuukauden kuluessa lapsen syntymästä ilmoitettava maistraatille tai sille evankelis-luterilaisen kirkon tai ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnalle, jonka jäsen lapsi on.

Lapsen sukunimi silloin, kun vanhemmat eivät tee ilmoitusta

Jos vanhemmat eivät tee ilmoitusta lapsen sukunimestä, lapsi saa sen sukunimen, joka äidillä on sillä hetkellä, kun lapsi ilmoitetaan väestötietojärjestelmään.

Lapsi saa äidin sukunimen

Lapsi saa äidin sukunimen myös, jos isyyttä ei ole vahvistettu sillä hetkellä, kun lapsi ilmoitetaan väestötietojärjestelmään. Lapsen sukunimi voidaan isyyden vahvistamisen jälkeen muuttaa isän sukunimeksi (ks. jäljempänä: "Lapsen sukunimen muuttaminen isän sukunimeksi").

Kuka päättää lapsen sukunimestä?

Lapsen sukunimestä päättää lapsen huoltaja. Kun vanhemmat ovat yhdessä lapsensa huoltajia, he päättävät yhdessä lapsen sukunimestä. Jos vanhemmat eivät ole yhdessä lapsen huoltajia, on lapsen huoltajalla tai huoltajilla oikeus päättää kumman vanhemman sukunimen lapsi saa.

Esimerkkejä

Esimerkki 1. Maija Mäki ja Jussi Järvi-Mäki, jotka ovat avioliitossa keskenään, saavat lapsen. Lapsen sukunimi on Mäki.

Esimerkki 2. Liisa Laakso, os. Lehti, ja Niilo Niemi, jotka ovat avioliitossa keskenään, saavat ensimmäisen yhteisen lapsen. Lapsen sukunimeksi voidaan valita joko isän sukunimi Niemi taikka äidin sukunimi Laakso, jonka sukunimen äiti on saanut aikaisemman avioliiton perusteella. Vanhemmat valitsevat lapsen sukunimeksi Niemi.

Esimerkki 3. Liisa Laakso ja Niilo Niemi, jotka ovat keskenään avioliitossa, saavat toisen yhteisen lapsen. Lapsen sukunimi on Niemi, koska vanhempien ensimmäisen yhteisen lapsen sukunimi on Niemi ja lapsi on heidän yhteisessä huollossaan.

Esimerkki 4. Leena Ranta ja Mikko Lehti elävät avioliitossa ja saavat yhteisen lapsen. Mikko tunnustaa isyytensä ja maistraatti vahvistaa Mikon isyyden. Lapsi voi saada äidin sukunimen Ranta tai isän sukunimen Lehti. Leena ja Mikko, jotka ovat lapsensa yhteishuoltajia, valitsevat lapsen sukunimeksi äidin sukunimen Ranta.

Lapsen sukunimen muuttaminen isän sukunimeksi

Sukunimen muuttamisen edellytykset

Jos lapsi on saanut äidin sukunimen, kun vanhemmilla ei ole ollut yhteistä sukunimeä lapsen syntyessä eikä isyyttä ollut vahvistettu eikä merkitty väestötietojärjestelmään, lapsen sukunimi voidaan muuttaa isyyden vahvistamisen jälkeen isän sukunimeksi.

Kuka päättää lapsen sukunimen muuttamisesta?

Kun vanhemmat ovat yhdessä lapsensa huoltajia, he päättävät yhdessä lapsen sukunimen muuttamisesta lapsen isän sukunimeksi. Jos vanhemmat eivät ole yhdessä lapsen huoltajia, on lapsen huoltajalla tai huoltajilla oikeus päättää lapsen sukunimen muuttamisesta.

Lapsen oma suostumus

Kun lapsi on täyttänyt 12 vuotta, hänen sukunimensä muuttamiseen tarvitaan hänen suostumuksensa.

Miten sukunimi muutetaan?

Lapsen sukunimi muutetaan ilmoittamalla siitä kirjallisesti sille maistraatille, jonka toimialueella lapsella on kotikunta tai väestökirjanpitokunta. Maistraateista saa lomakkeita ilmoituksen tekemistä varten mm. sen kotisivuilta (www.maistraatti.fi).

Esimerkki: Tarja Vuori saa lapsen ja Kari Koski tunnustaa isyytensä. Kun lapsi ilmoitetaan väestötietojärjestelmään, maistraatti ei vielä ole hyväksynyt isyyden tunnustamista. Näin ollen lapsi saa äidin sukunimen Vuori. Tämän jälkeen maistraatti hyväksyy tunnustamisen ja Kari Kosken isyys on vahvistettu. Lapsen sukunimi voidaan ilmoittamalla muuttaa isän nimeksi Koski.

Lapsen sukunimen muuttaminen vanhempien yhteiseksi sukunimeksi

Sukunimen muuttamisen edellytykset

Jos alaikäisen lapsen vanhemmat, jotka ovat yhdessä lapsensa huoltajia, menevät avioliittoon keskenään ja ottavat yhteisen sukunimen, he voivat myös sopia, että lapsi saa heidän yhteisen sukunimensä.

Lapsen oma suostumus

Kun lapsi on täyttänyt 12 vuotta, hänen sukunimensä muuttamiseen tarvitaan hänen suostumuksensa.

Miten sukunimi muutetaan?

Lapsen sukunimi muutetaan ilmoittamalla siitä kirjallisesti sille maistraatille, jonka toimialueella hänellä on kotikunta tai väestökirjanpitokunta. Maistraateista saa lomakkeita ilmoituksen tekemistä varten mm. sen kotisivuilta (www.maistraatti.fi).

Esimerkki: Leena Ranta ja Mikko Lehti ovat yhdessä lapsensa huoltajia. Lapsen sukunimeksi on aikanaan valittu äidin sukunimi Ranta. Leena Ranta ja Mikko Lehti menevät keskenään avioliittoon ja Leena ottaa sukunimekseen Lehti. Leena ja Mikko voivat, niin halutessaan, ilmoittaa maistraatille, että heidän viisivuotiaan lapsensa sukunimi on jatkossa Lehti.

Yhteisen sukunimen antaminen toisen puolison lapselle

Sukunimen antamisen edellytykset

Jos alaikäisen lapsen vanhempi menee avioliittoon muun kuin lapsen toisen vanhemman kanssa ja he ottavat yhteisen sukunimen, puoliset voivat sopia siitä, että lapsi saa puolisojen yhteisen sukunimen. Edellytyksenä on, että lapsen vanhempi yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa on lapsen huoltaja. Lapsen nimen muuttaminen edellä mainitulla tavalla edellyttää toisen vanhemman suostumusta silloin, kun myös hän on lapsen huoltaja. Lapsen sukunimi voidaan muuttaa yhteiseksi sukunimeksi vain avioliiton aikana.

Lapsen oma suostumus

Kun lapsi on täyttänyt 12 vuotta, hänen sukunimensä muuttamiseen tarvitaan hänen suostumuksensa.

Miten sukunimi muutetaan?

Lapsen sukunimi voidaan muuttaa ilmoittamalla siitä kirjallisesti sille maistraatille, jonka toimialueella hänellä on kotikunta tai väestökirjanpitokunta. Maistraateista saa lomakkeita ilmoituksen tekemistä varten mm. sen kotisivuilta (www.maistraatti.fi).

Esimerkki: Pirkko Virta, joka yksin on 3-vuotiaan lapsen huoltaja, ja Pekka Saari solmivat avioliiton ja ottavat yhteiseksi sukunimeksi Pekan sukunimen Saari. Samalla he sopivat siitä, että Pirkon lapsen sukunimi muutetaan sukunimeksi Saari.